

Margaret Thatcherová - idol konzervativců

23.listopadu 2005 Zbyněk Klíč

Hledá-li student politologie, politický komentátor či pouze člověk se zájmem o nedávnou historii maximálně ryzí realizaci liberálně konzervativních doktrín, nemůže šlápnout vedle, zamíři-li do Velké Británie poslední čtvrtiny minulého století.

V této době totiž na britských ostrovech vládla Konzervativní strana pod neomylným vedením „železné lady“ Margaret Thachterové, která nedávno oslavila osmdesáté narozeniny. Jen těžko můžeme v evropské historii, a tím méně kontinentální, hledat vhodnější příklad aplikace moderní konzervativní politiky na soudobé poměry.

Nešlo o utopický koncept, jak by mohlo předchozí vyjádření evokovat – Margaret Thachterové bytostně lpěla na britských tradicích a tradicionalismus v kombinaci s protestantskou etikou a vlastenectvím se staly jejími programovými pilíři.

Politika Konzervativní strany za vlády Thatcherové nabídla prakticky vše, co konzervativismuchtiví zájemce může hledat: důraz na svobodu a zároveň odpovědnost jedince, podpora rodiny jako přirozeného lidského prostředí a důsledné hájení britských národních zájmů. Thatcherová byla oddána myšlence subsidiarity – až tam, kde nestačí jedinec a soukromý sektor, má zasahovat stát – a v intencích záměrů Margaret Thatcherové to znamenalo omezit stát pouze na obranu země a udržování společenského pořádku.

Thatcherová nastupovala do premiérského úřadu v době výrazné ekonomické krize, která čekala na

pravícovou ekonomickou smršť. A ta přišla a přinesla nad očekávání úspěšné výsledky - inflace za Thatcherové klesla v roce 1983 na historické minimum, do přebytku se jí podařilo dostat státní dluh. A nebude asi překvapivým tvrzení, že těchto výsledků dosáhla Británie masivní deregulací, privatizací a striktním omezováním vládních výdajů. Krom toho provedla Thatcherová významné daňové reformy, směřující k nižšímu zatížení a zejména zjednodušení berní soustavy.

Avšak k tomu, aby mohla tyto reformy provést, se musela Thatcherová vypořádat s nepříjemným soupeřem - odbory. Ty měly v předchozích labouristických obdobích významné postavení a první žena Británie musela vynaložit značné úsilí, aby jejich moc omezila a navrátila tak politickou zodpovědnost tam, kam patří - do parlamentních lavic. Thatcherová vyznávala čistou parlamentní demokracii se zastupitelským a exekutivním sborem, v němž hrají zájmové skupiny minimální roli, odmítla proto rovněž vyjednávat se členy IRA, za což málem zaplatila životem po atentátu v Brightonu.

Samostatnou kapitolou konzervativní politiky rodačky z východoanglického Granthamu byla zahraniční politika. Thatcherová se zcela jednoznačně postavila po bok Spojených států a neopustila je ani při zásahu v Libyi. Svoji rozhodnost v mezinárodních otázkách však ukázala již dříve, když bez váhání poslala vojska k ochraně Falklandských ostrovů.

K radikálním, ale zcela přirozeným krokům se britská ministerská předsedkyně odhodlala i na domácím poli. V souladu s doktrínou pořádku v zemi se tato vláda snažila zpřísnit tresty pro veškeré zločiny, přenést více zodpovědnosti za vzdělání dítěte na rodiče či povzbudit významnými slevami vlastnické bydlení. Zřejmě nejvýznamnějším krokem konzervativní thatcherovské vlády se ovšem stalo radikální personální zúžení státní správy, a to až o dvacet procent.

Margaret Thatcherová slaví v těchto dnech významné jubileum. Byť její koncepty jsou už více než dvacet let minulostí, neměli bychom na toto dědictví zapomínat. Dílo, jak jistě můžeme patnáctileté působení Thatcherové v čele Velké Británie nazývat, by mělo trvale sloužit jako inspirace těm, kterým záleží na hodnotách jako je svoboda, zodpovědnost či vlastenectví.

Margaret Thatcherová
(*13. 10. 1925)

- britská premiérka (květen 1979-listopad 1990)
- předsedkyně Konzervativní strany v letech 1975-1990
- ministryně školství (1970-1974)